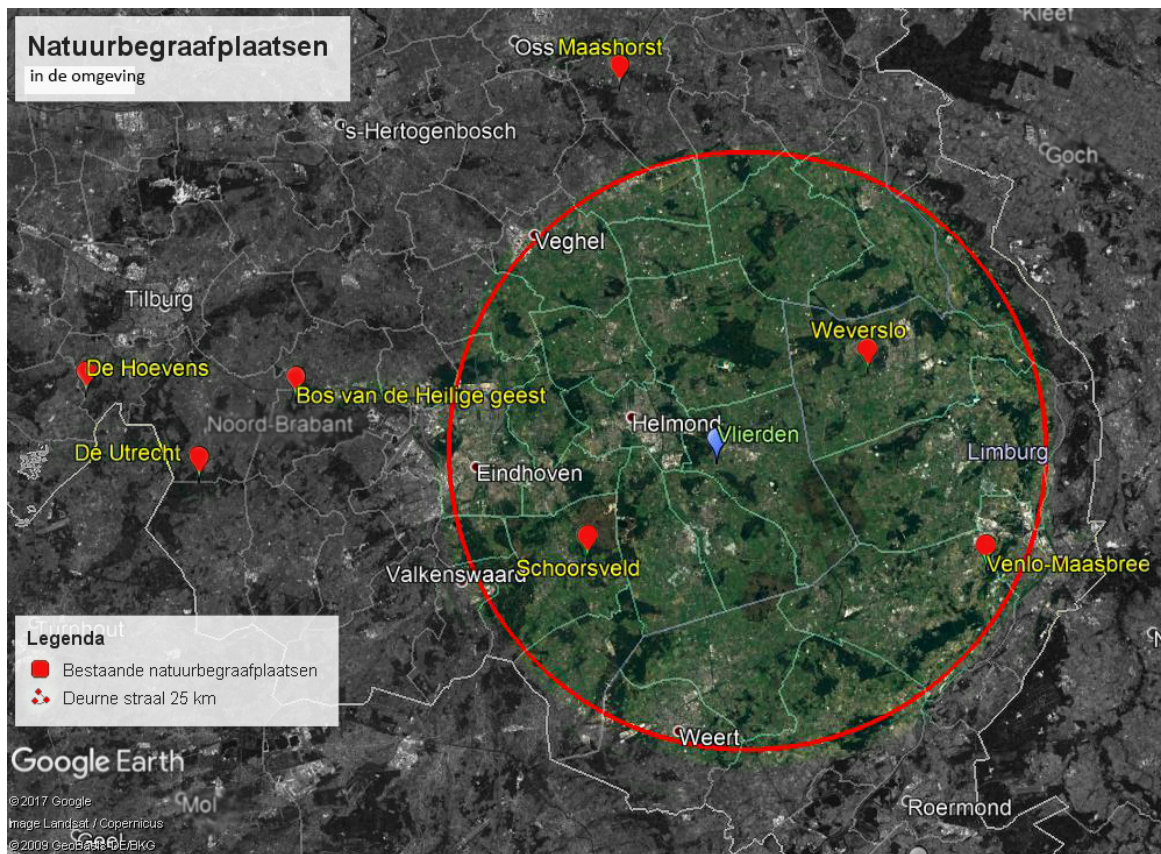

Marktverkenning

Natuurbegraven regio Deurne

Verkenning behoefte en capaciteit natuurbegraven in de regio Deurne
ten behoeve van de ontwikkeling van natuurbegraafplaats Hoeve Ruth, Vlierden

EEN&AL natuurbegraven Consultancy
Heksenkruidlaan 6 | 5646 AE Eindhoven | 040 -2 12 9292

Verkenning behoefte en capaciteit natuurbegraven in de regio Deurne

Ten behoeve van de ontwikkeling van natuurbegraafplaats Hoeve Ruth, Vlierden

1. Inleiding
2. Huidige situatie natuurbegraven in Nederland
3. Natuurbegraven in de regio Deurne
4. Lijkbezorging in de gemeente Deurne
5. Conclusie
6. Bijlagen

1. Inleiding

‘Zowel in de directe omgeving als in de regio is er ruimte voor nieuwe natuurbegraafplaatsen.’

‘Uitgaande van een belangstelling van 3% van de sterfgevallen voor natuurbegraven is er vanaf circa 2040 met het huidige aanbod aan natuurbegraafplaatsen (inclusief Vlierden) onvoldoende capaciteit. Voor de omgeving Deurne (30-autominuten) is de verwachting dat er vanaf circa 2030 een tekort aan natuurgraven is. Voor de regio (60-autominuten) geldt dit vanaf circa 2040’.

Er is in Nederland een toenemende behoefte aan natuurbegraven. Momenteel resulteert minder dan een 0,5 % van de sterfgevallen in een natuurbegrafenis. Dit percentage zal de komende jaren toenemen als natuurbegraven grotere bekendheid krijgt. In Engeland, waar natuurbegraven twintig jaar eerder begon, is het aandeel momenteel 3% en nog steeds stijgende¹.

De ontwikkeling van Natuurbegraafplaats Hoeve Ruth in Vlierden (gemeente Deurne) is in de voorbereidingsfase. Het betreft een natuurbegraafplaats van ca. 20 ha. In deze notitie wordt ingegaan op de vraag of er in de directe omgeving van de gemeente Deurne en op regionaal niveau behoefte is aan een extra natuurbegraafplaats.

Eerst gaan we in op de bestaande situatie ten aanzien van natuurbegraven in Nederland (hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 beschrijft de vergelijking van de behoefteprognose en de bestaande capaciteit voor natuurbegraven zowel voor de directe omgeving als voor de regio. In hoofdstuk 4 staan we stil bij de lijkbezorging in de gemeente Deurne. De notitie sluit af met de conclusie (hoofdstuk 5).

¹ Bron: Natural Death Centre

2. Huidige situatie natuurbegraven in Nederland

Figuur 1 Locaties bestaande natuurbegraafplaatsen (2017), bron BRANA

Op dit moment (2017) zijn er 14 natuurbegraafplaatsen in Nederland (fig. 1). Er is een aantal initiatieven voor de start van een natuurbegraafplaats. Het aantal natuurbegraafplaatsen maakt 0,3% uit van het *totaalaantal* begraafplaatsen in Nederland. De totale oppervlakte van de natuurbegraafplaatsen is ca. 220 ha². In 2016 vonden 617 begrafenisplaats op één van deze natuurbegraafplaatsen, dat was 0,41% van het totaal aantal lijkbezorgingen in Nederland (fig. 2). Het betreft hier graven die zijn uitgegeven voor directe begraving. Daarnaast is op de natuurbegraafplaatsen een groot aantal graven uitgegeven voor toekomstige begravingen (reserveringen). Ervaringscijfers geven aan dat op dit moment bij ca. 75% van het aantal uitgegeven graven sprake is van een reservering. Dit percentage is op dit moment relatief hoog vanwege de aanloopfase van natuurbegraven. Het totaal aantal uitgegeven graven (directe begraving en reserveringen) op de natuurbegraafplaatsen in Nederland wordt daarmee op dit moment geschat op ca. 2.000 tot 2.500 per jaar. De verwachting is dat het percentage reserveringen de komende jaren enigszins zal afnemen.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Crematie	77465	79182	83379	86018	85493	93160	93923
Begraven	58593	56549	57402	55080	53381	53528	54457
Natuurbegraven	0	10	32	147	349	446	617
Totaal	136058	135741	140813	141245	139223	147134	148997
% natuurbegraven	0,00%	0,01%	0,02%	0,10%	0,25%	0,30%	0,41%

Figuur 2 Lijkbezorging in Nederland, bron BRANA

² Bron: BRANA (Branchevereniging voor natuurbegraafplaatsen)

3. Natuurbegraven in de regio Deurne

Uitgangspunten

De belangstelling voor natuurbegraven is afhankelijk van de kwaliteit van de natuurbegraafplaats, de onderlinge concurrentie tussen natuurbegraafplaatsen en de afstand tot de doelgroep. In de praktijk blijkt dat de meeste belangstellenden op maximaal een half uur reisafstand wonen. Incidenteel is de afstand groter, dit wordt veelal bepaald door de aanwezigheid van andere natuurbegraafplaatsen.

De behoefte aan natuurbegraven in Deurne is in beeld gebracht aan de hand van twee modellen:

- de directe omgeving als verzorgingsgebied;
- de regio als verzorgingsgebied.

In beide modellen is de behoefte aan natuurbegraven van het verzorgingsgebied voor de periode 2018-2060 vergeleken met de begraafcapaciteit op de bestaande natuurbegraafplaatsen.

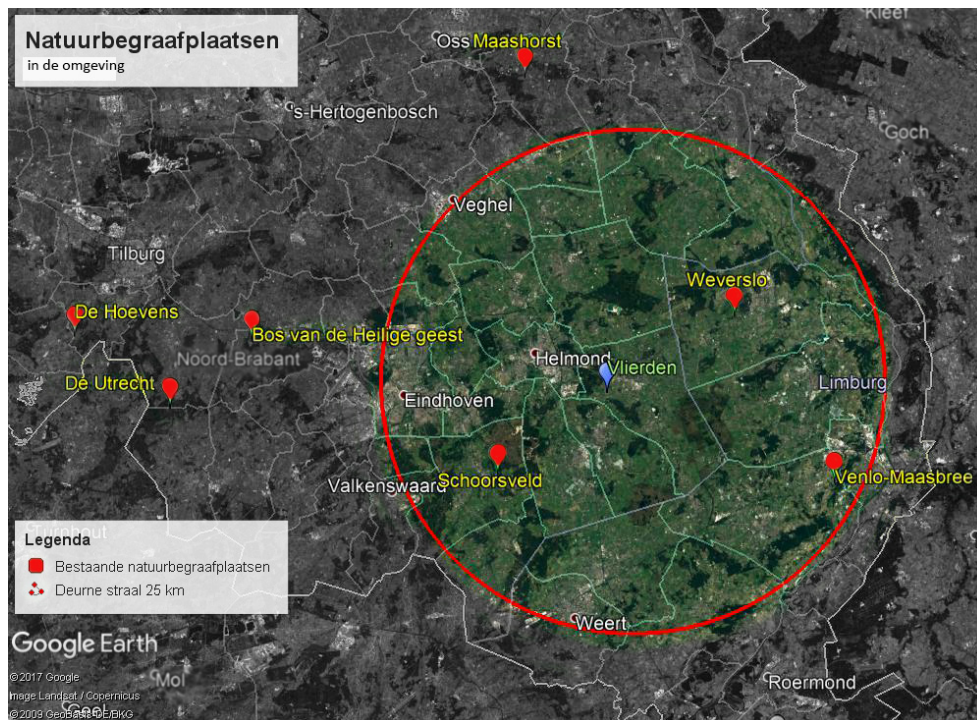
In 2016 werd 0,41% begraven op een natuurbegraafplaats (zie h.2). De verwachting is dat dit percentage de komende jaren toeneemt. In beide varianten is de behoefte bepaald bij verschillende percentages voor natuurbegraven.

Op dit moment is het aantal reserveringen relatief groot (ca. 75%). De verwachting is dat na de aanloopfase van natuurbegraven er een nieuwe verhouding zal ontstaan tussen het aantal directe begravingen en het aantal reserveringen. Bij de behoeftebepaling is uitgegaan van een gemiddelde verhouding van 50% : 50% voor directe begraving en reservering. Dat betekent dat gedurende de periode (2018-2060) het aantal reserveringen gelijk is aan het aantal directe begravingen, met andere woorden de totale behoefte aan graven is het dubbele van het aantal directe begravingen.

Omgeving

Voor de directe omgeving is het uitgangspunt een verzorgingsgebied met een straal van 25 km rondom Vlierden. De reisafstand van dorpen en steden in deze cirkel naar Vlierden is maximaal 35 km, de reistijd is maximaal ca. 30 autominuten. Het verzorgingsgebied overlapt een gedeelte van de verzorgingsgebieden van drie bestaande natuurbegraafplaatsen in dit gebied en twee natuurbegraafplaatsen nabij dit gebied (fig. 3). De capaciteit van deze bestaande natuurbegraafplaatsen is daardoor ook deels beschikbaar voor overledenen uit de omgeving van Deurne. De *bestaande capaciteit* aan natuurgraven die beschikbaar is voor de omgeving van Deurne is berekend op totaal ca. 16.000 natuurgraven.

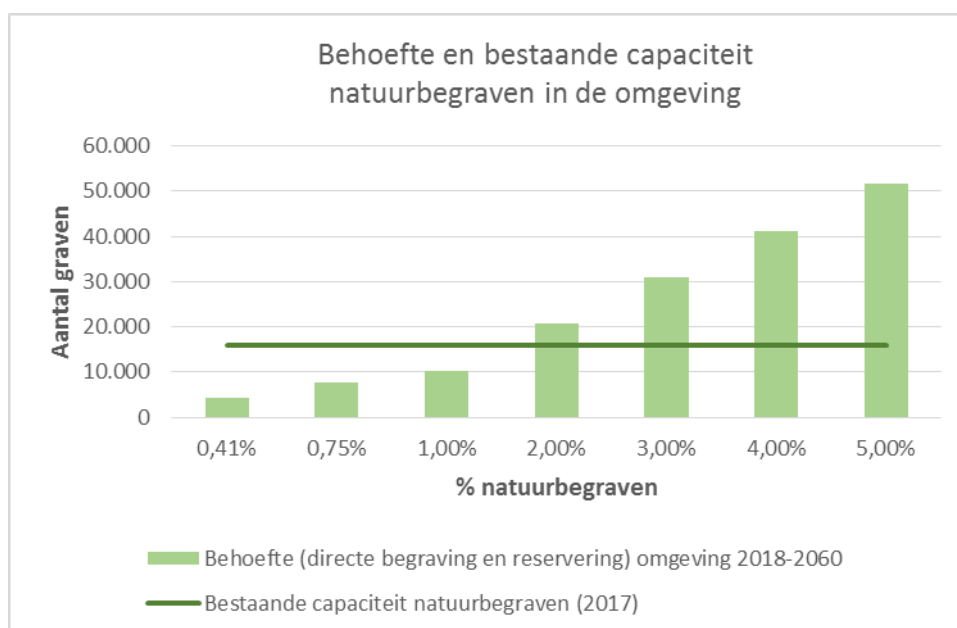
Volgens CBS-prognose overlijden in de gemeenten in dit verzorgingsgebied in de periode 2018-2060

Figuur 3 Bestaande natuurbegraafplaatsen in de omgeving (2017)

ca. 516.420 mensen. In de navolgende grafiek (fig. 4) is de verhouding tussen de behoefte aan natuurgraven (directe begraving en reserveringen) in deze periode en de bestaande capaciteit aan natuurgraven in de omgeving weergegeven. De behoefte is weergegeven bij verschillende percentages van keuze voor natuurbegraven.

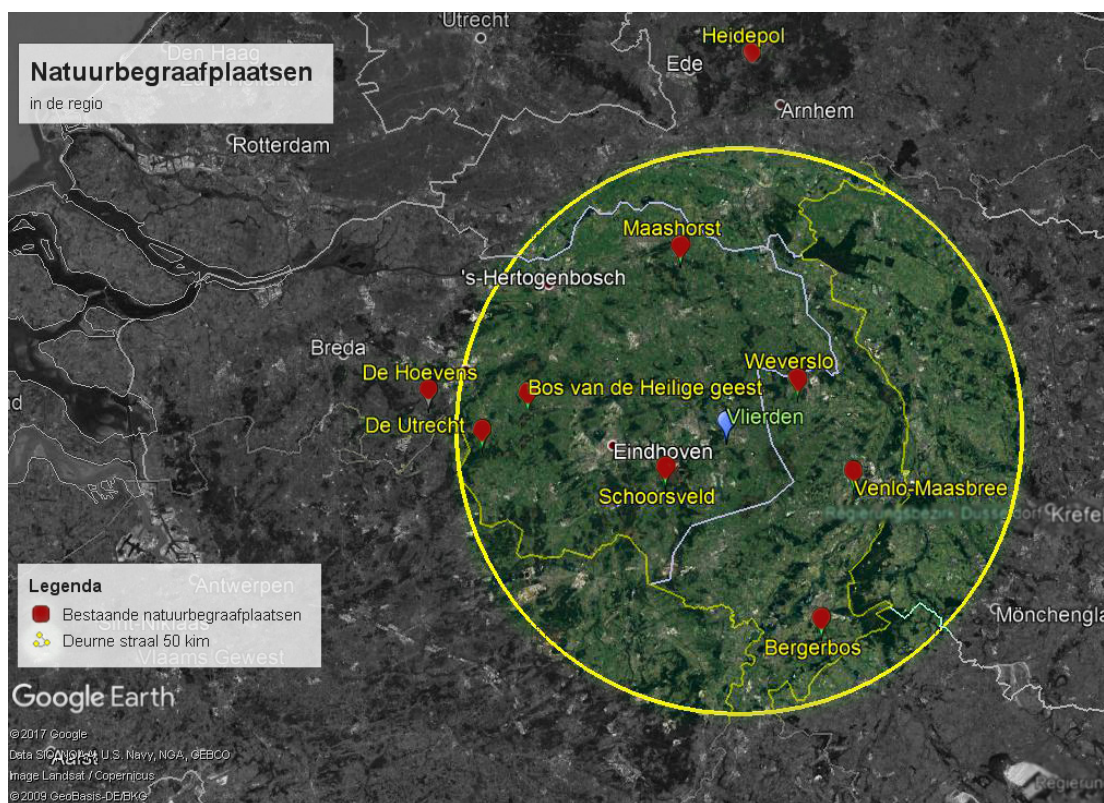
Uit deze grafiek blijkt dat bij een belangstellingspercentage van 2% voor natuurbegraven of hoger de bestaande capaciteit in de omgeving (16.000 graven) onvoldoende is om in de behoefte te voorzien. Er is in de markt nog ruimte voor extra natuurbegraven, oplopend van ca. 4.500 graven bij 2% natuurbegraven tot 35.500 graven bij 5% natuurbegraven.

Figuur 4 Behoefte en capaciteit natuurbegraven directe omgeving

Regio

Voor de regio is als uitgangspunt genomen een verzorgingsgebied met een straal van 50 km rondom Vlierden. De reisafstand van dorpen en steden in deze cirkel naar Vlierden is in dat geval maximaal 55 km, de reistijd is maximaal ca. 60 autominuten. Het verzorgingsgebied overlapt delen van de verzorgingsgebieden van zeven bestaande natuurbegraafplaatsen in dit gebied en twee natuurbegraafplaatsen nabij dit gebied (fig. 5). De capaciteit van deze bestaande natuurbegraafplaatsen is daardoor ook deels beschikbaar voor overledenen uit de regio rondom Deurne. De bestaande capaciteit aan natuurgraven die beschikbaar is voor de regio is berekend op totaal ca. 39.230 graven.

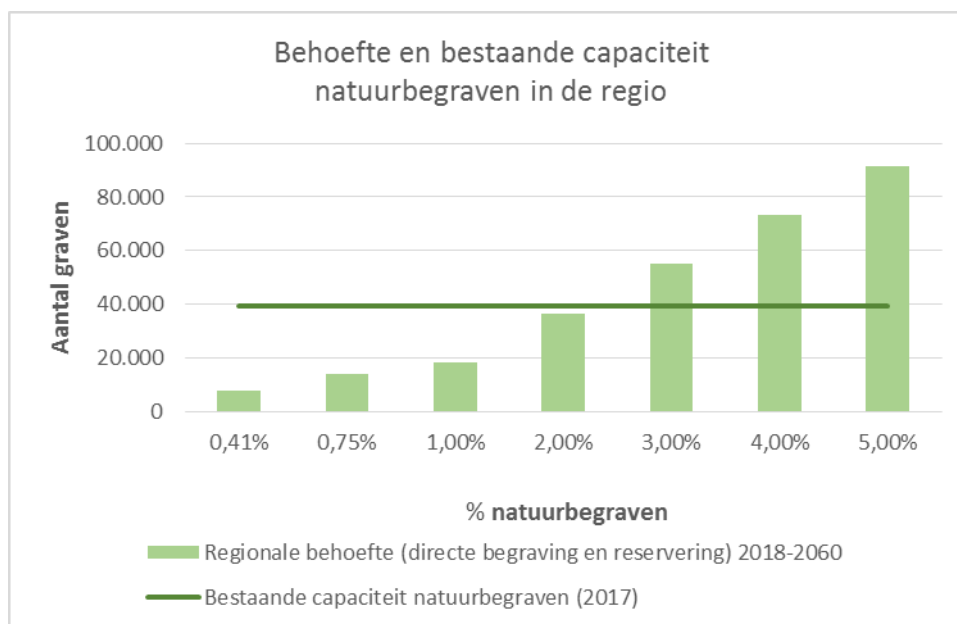

Figuur 5 Bestaande natuurbegraafplaatsen in de regio (2017)

Volgens CBS-prognose overlijden in de gemeenten in deze regio gedurende de periode 2018-2060 ca. 915.175 mensen. In de navolgende grafiek (fig. 6) is de verhouding tussen de behoefte aan natuurgraven

(directe begravingen en reserveringen) en de bestaande capaciteit aan natuurgraven in de regio weergegeven bij een verschillende percentages natuurbegraven.

Uit deze grafiek blijkt dat in dit geval bij een percentage vanaf 2% natuurbegraven de bestaande capaciteit aan natuurgraven in de omgeving (39.230 graven) onvoldoende is om in de behoefte te voorzien. Er is in dat geval in de markt nog ruimte voor extra natuurbegraven, oplopend tot 52.300 graven bij 5% belangstellingspercentage natuurbegraven.

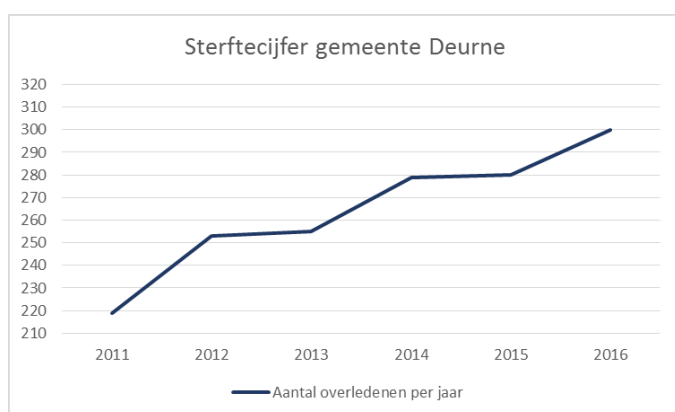
Figuur 6 Behoefte en capaciteit natuurbegraven directe omgeving

4. Lijkbezorging in de gemeente Deurne

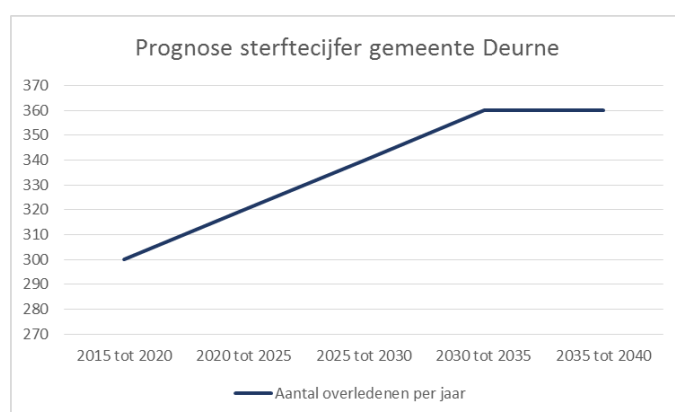
Het sterftcijfer in de gemeente Deurne was in 2016 opgelopen naar 300 overledenen³ per jaar (fig. 7). Dit is 0,94% van het totaal aantal inwoners. Daarmee ligt het sterftcijfer van Deurne in de buurt van het landelijk gemiddelde (0,88%). Het CBS verwacht dat het sterftcijfer in Deurne zal toenemen tot ca. 360 overledenen per jaar in 2040 (fig. 8).

Uit navraag bij alle begraafplaatsen in de gemeente Deurne⁴ blijkt dat in 2017 van slechts 22% van de overledenen de lijkbezorging heeft plaatsgevonden op één van de begraafplaatsen in de gemeente Deurne (fig. 9). Dat betekent dat in 78% van de gevallen is gekozen voor een alternatief zoals het begraven op een (natuur)begraafplaats buiten de gemeente, het thuis bewaren van een asbus of het uitstrooien van as op een dierbare plek buiten de begraafplaatsen.

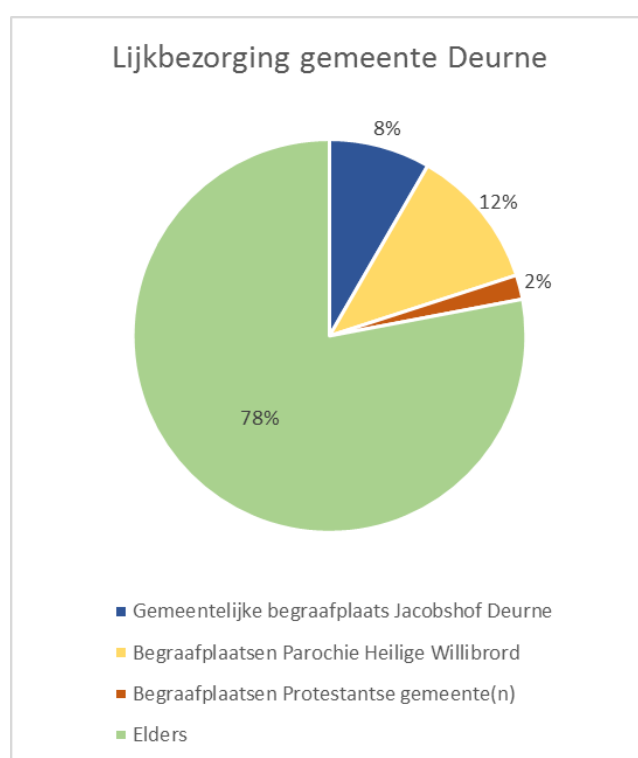
In de praktijk blijkt dat er een grote groep mensen is die in eerste instantie koos voor cremëren, nu kiest voor begraven op een natuurbegraafplaats. Enerzijds omdat ze daardoor niet worden belast met het onderhoud van de grafbedekkingen. Anderzijds omwille van de kosten, op een natuurbegraafplaats zijn de kosten voor een gedenkteken minimaal en er zijn geen kosten voor toekomstige verlengingen. Naar verwachting zal bij de komst van een natuurbegraafplaats binnen de gemeentegrenzen het percentage van lijkbezorging binnen de gemeente stijgen.

Figuur 7 Sterftcijfer gemeente Deurne, bron CBS

Figuur 8 Prognose sterftcijfer gemeente Deurne, bron CBS

Figuur 9 Lijkbezorging gemeente Deurne, 2017

³ Bron: CBS, Overledenen worden geteld naar de woongemeente en niet naar de gemeente van overlijden.

⁴ Bronnen: Beheerder gemeentelijke begraafplaatsen Deurne; Medewerker parochiecentrum Heilige Willibrord; Bestuursleden protestantse begraafplaatsen Deurne en Helenaveen

5. Conclusie

Ruim drie kwart van de overledenen in de gemeente Deurne kiest *niet* voor een lijkbezorging op de bestaande begraafplaatsen in de gemeente Deurne. Een nieuwe natuurbegraafplaats in de directe omgeving vergroot de keuzemogelijkheden voor lijkbezorging, waarvoor ook een deel van de inwoners van de gemeente belangstelling zal hebben.

In een tijd van reizen en verhuizen is begraven dicht bij onze geboorte- of woonplaats niet meer vanzelfsprekend. Het verzorgingsgebied van de nieuwe natuurbegraafplaats Hoeve Ruth in Vlierden overschrijdt dan ook de gemeentegrenzen. Zowel in de directe omgeving als in de regio is er ruimte voor nieuwe natuurbegraafplaatsen. Het ambitieniveau van Hoeve Ruth is hoog en richt zich op een verzorgingsgebied op regionaal niveau (fig. 4 en fig. 6).

In Engeland, waar natuurbegraven twintig jaar eerder begon, is het aandeel momenteel 3% en nog steeds stijgende. De verwachting is dat ook in Nederland het aandeel natuurbegraven in de periode 2018-2060 minimaal 3% zal zijn. De bestaande capaciteit aan natuurbegraafplaatsen in de regio is ontoereikend om in deze behoefte te voorzien.

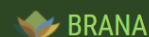
Er is in de regio dus ruimte voor uitbreiding van de capaciteit aan natuurbegraven. Natuurbegraafplaats Hoeve Ruth zal ruimte gaan bieden aan 8.000 – 10.000 graven. Wanneer deze capaciteit wordt toegevoegd aan de bestaande capaciteit aan natuurbegraafplaatsen in de regio voorziet de totale capaciteit op regionaal niveau (zie fig. 6) tot ca. 2050 – 2055 in de behoefte.

Bijlagen

- Feiten en Cijfers BRANA
- Begrafenissen in gemeente Deurne
- Behoefte en capaciteit natuurgraven in de directe omgeving en regio

Natuurbegraven in Nederland

Feiten en cijfers

De groene uitvaart

Bij natuurbegraven worden alleen natuurvriendelijke materialen gebruikt. Er zijn geen grafzerken. Het graf gaat op in de natuur. Het is de meest natuurvriendelijke vorm van begraven.

Natuur voor altijd

Eeuwigdurend grafrecht beschermt de natuur. Bovendien komt een groot deel van de opbrengst van natuurbegraafplaatsen ten goede aan natuurbeheer.

63% cremeren

37% begraven

Cremeren of begraven?

Van alle Nederlandse uitvaarten in 2016, was ruim 63% een crematie.

Bijna 37% van de 148898 overledenen koos voor een begrafenis. Daarvan vonden er ruim 600 plaats op een natuurbegraafplaats.

14
Natuur-
begraaf-
plaatsen

In Nederland zijn 4402 begraafplaatsen. 14 daarvan zijn natuurbegraafplaatsen op een totale oppervlakte van 220 ha. Dat is 0,06% van al het bos in Nederland.

0,4%

Natuurbegraven

Natuurbegraven in opkomst

Natuurbegraven is relatief nieuw in Nederland. Hoewel de eerste natuurbegraafplaats al 60 jaar bestaat, groeit het fenomeen pas sinds 2011.

Sinds die tijd is het aantal natuurbegrafenissen gestegen van 10 in 2011 naar 617 in 2016. Nog altijd met 0,4% een heel klein deel van het totaal.

760 ha

220 ha

Van de opbrengsten profiteert een groeiend oppervlakte aan natuur. Dankzij 220 ha aan natuurbegraafplaats wordt inmiddels meer dan 760 ha natuur duurzaam beheerd.

Deze infographic is gemaakt door BRANA, Branchevereniging van Natuurbegraafplaatsen in Nederland
Kijk voor meer informatie over natuurbegraven op www.brana.nu

Bronnen: CBS, LVC, LOB, BRANA, Stichting Dodenakkers en de meewerkende natuurbegraafplaatsen

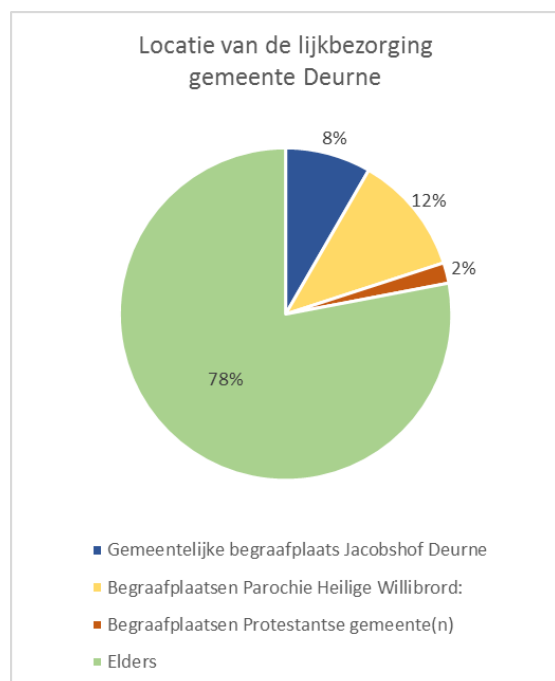
Natuurbegraafplaats Hoeve Ruth, Vlierden

Behoefte en capaciteit natuurbegraven in de gemeente Deurne

BIJLAGE

BEGRAFENISSEN IN DE GEMEENTE DEURNE							
	BEHOEFTE / JAAR					CAPACITEIT	
	<i>totaal</i>	<i>begravenissen /jaar</i>	<i>nieuwe graven</i>	<i>bij-zetting</i>	<i>asbestemming</i>	<i>capaciteit</i>	<i>Contactpersoon</i>
Gemeentelijke begraafplaats Jacobshof Deurne	25	15	8	7	10	ruim voldoende	Henk Kuipers, beheerder
Begraafplaatsen Parochie Heilige Willibrord:						ruim voldoende	
- Sint Jozef, Deurne	7					ruim voldoende	
- Walsberg, Deurne	4					ruim voldoende	
- Zeilberg, Deurne	7					ruim voldoende	
- Neerkant	5					ruim voldoende	
- Vlierden	1					ruim voldoende	
- Helenaveen	3					ruim voldoende	Yvonne Leesberg, medewerker parochiecentrum
- Liessel	8					ruim voldoende	
Totaal	35					ruim voldoende	
Protestantse begraafplaats Deurne	5	4	2	2	1	ruim voldoende	Evert van Kampen
Protestantse begraafplaats Helenaveen	1	1				ruim voldoende	Jan de Vries
Totaal	66						

Locatie lijkbezorging Deurne		
Gemeentelijke begraafplaats Jacobshof Deurne	25	8%
Begraafplaatsen Parochie Heilige Willibrord:	35	12%
Begraafplaatsen Protestantse gemeente(n)	6	2%
Elders	234	78%
<i>Sterftecijfer gem Deurne 2016 (CBS)</i>	<i>300</i>	<i>100%</i>

BEHOEFTE OMGEVING	
Uitgangspunt straal 25 km rondom Deurne	
	Totaal
	Sterfte
2018 tot 2020	19.680
2020 tot 2025	53.000
2025 tot 2030	57.000
2030 tot 2035	60.100
2035 tot 2040	63.500
2040 tot 2045	65.008
2045 tot 2050	66.516
2050 tot 2055	66.044
2055 tot 2060	65.572
Totaal	516.420

CAPACITEIT OMGEVING

Begrenzing verzorgingsgebied omgeving		
Uitgangspunt: straal Deurne 25 km		
Afstanden en reistijden vanaf Deurne		
	Afstand (km)	Tijd (auto minuten)
Venlo	38	30
Valkenswaard	31	29
Veghel	31	34
Boxmeer	32	33

Bestaande natuurbegraafplaatsen in de omgeving							
	Afstand (km)	Tijd (auto minuten)	Opp (ha)	Tbv verz. gebied*	Tbv verz. gebied (ha)	Dichtheid (gr/ha)	Tbv verz.gebied (graven)
Maashorst, Schaijk	36	36	24	10%	2,4	400	960
Schoorsveld, Heeze	25	29	25	100%	25	400	10.000
Bos van de Heilige geest, Oirschot	54	45	10	10%	1	400	400
Weversloo, Heide (Venray)	14	14	6	100%	6	250	1.500
Bergerbos, Sint Odiliënberg	66	52	9	10%	0,9	600	540
Venlo-Maasbree	30	31	13	50%	6,5	400	2.600
Totaal in de omgeving (ha)			153		42		
Begraafcapaciteit (graven)							16.000

*indicatief

Overige bestaande natuurbegraafplaatsen

Heidepol, Arnhem
 De Utrecht, Esbeek
 De Hoeven, Alphen
 Hillig Meer, Eext (Drenthe)
 Reiderswolde, Winschoten
 Slangenburg, Doetinchem
 Friesland, Nieuwehorne
 Eygelshoven, Zuid Limburg

BEHOEFTE REGIO	
<i>Uitgangspunt straal 50 km rondom Deurne</i>	
	<i>Totaal</i>
	<i>Sterfte</i>
2018 tot 2020	34.640
2020 tot 2025	93.300
2025 tot 2030	100.500
2030 tot 2035	106.500
2035 tot 2040	112.800
2040 tot 2045	115.479
2045 tot 2050	118.157
2050 tot 2055	117.319
2055 tot 2060	116.481
Totaal	915.175

CAPACITEIT REGIO

Begrenzing verzorgingsgebied regio		
<i>Uitgangspunt: straal Deurne 50 km</i>		
Afstanden en reistijden vanaf Deurne		
	<i>Afstand (km)</i>	<i>Tijd (auto minuten)</i>
s-Hertogenbosch	49	48
Nijmegen	49	43
Roermond	40	48
Maaseik	56	55
Reusel	55	46

Bestaande natuurbegraafplaatsen in de regio							
	<i>Afstand (km)</i>	<i>Tijd (auto minuten)</i>	<i>Opp (ha)</i>	<i>Tbv verz. gebied*</i>	<i>Tbv verz. gebied (ha)</i>	<i>Dichtheid (gr/ha)</i>	<i>Tbv verz. gebied (graven)</i>
Heidepol, Arnhem	83	59	17	10%	1,7	400	680
Maashorst, Schaijk	36	36	24	75%	18	400	7.200
Schoorsveld, Heeze	25	29	25	100%	25	400	10.000
Bos van de Heilige geest, Oirschot	54	45	10	75%	7,5	400	3.000
De Utrecht, Esbeek	63	53	27	50%	13,5	400	5.400
De Hoevens, Alphen	85	63	22	25%	5,5	400	2.200
Weversloo, Heide (Venray)	14	14	6	100%	6	250	1.500
Bergerbos, Sint Odiliënberg	66	52	9	75%	6,75	600	4.050
Venlo-Maasbree	30	31	13	100%	13	400	5.200
Totaal in de regio (ha)			153		97		
Begraafcapaciteit (graven)							39.230

**indicatief*

Overige bestaande natuurbegraafplaatsen

Hillig Meer, Eext (Drenthe)
 Reiderswolde, Winschoten
 Slangenburg, Doetinchem
 Friesland, Nieuwehorne
 Eygelshoven, Zuid Limburg